

Arne Jon Isachsen
15. august 2002

LUKSUS, LØGN OG BADEKÅPER

Morgenbad på Sheraton SPA i Edinburgh en sommerdag sent i juli 2002. Et femstjerners hotell som trolig fortjener hver eneste stjerne. Ved lunsjtid står kelnerne oppstilt og ved hovmesterens lille vink, marsjerer de til sine poster. Idet man setter seg til bords kommer den nærmeste ilende til, bretter ut servietten. Legger den pent i fanget og skjenker opp glasset med mineralvann – den skotske varianten av vår Farris. Om kvelden gjør værelsespiken sengen i stand, med dynen pent lagt opp, og med en sjokoladebit i gullpapir på hodeputen.

Ankom i går. Er utsendt observatør på en sommerskole for bankfolk. Har ansvar for faglig innhold for en tilsvarende i Norge neste år. Tidlig i seng. Førstemann i bassenget i dag, som åpner halv syv. Pent og luksuriøst. Men kaldt. Teak og stål og glass. Ingen glade farger. Funksjonelt og profesjonelt. Men ikke intimt.

I tillegg til basseng på 19 meter, med dybde 1,35 meter over det hele, det største boblebadet jeg noen gang har sett. Det er helt på toppen av hotellet, med én halvpart innendørs og én halvpart utendørs. Jeg svømmer ut i det fri. Sittende alene i varme bobler, skuende utover en by i ferd med å våkne. Alene. I gråvær. Fredfylt og deilig. Tenker ikke mange dype tanker. Svømmer sakte. Ligger på ryggen og flyter som en annen Mao. Mens han gjorde det i to timer, kilometervis nedover Den gule flod, nøyer jeg med ti minutter på samme sted.

Her er trimrom også. Fete mannfolk løper på tredemølle. Energiske kvinner trækker på stillestående sykler. Hver sin lyst, sa bonden, han drakk mens de andre sloss. Hver sin lyst, sier jeg. Og svømmer mens de andre svetter.

Kan det være sunt, tenker jeg, med så mye pesing så tidlig på dagen? Etter svømming, bobling og dusj, svøpt inn i Sheraton badekåpe, nyter jeg en rykende varm café au lait og et par ferske britiske aviser. I en av dem finner jeg følgende overskrift: *That dawn workout could do more harm than good*. Nyere forskning viser at kroppen er bedre tjent med hardtrening om kvelden enn om morgenen. Har noe med immunsystemet å gjøre. Blir lettere forkjølet om man tar kraftig i før frokost enn om man gjør det samme etter middag. Noen runder i svømmebassenget – uten belastning av armer og bein og i passende tempo – må være langt å foretrekke, rent helsemessig også, fremfor tredemøller og stillestående sykler.

Badekåpen er av det tunge, dyre slaget. På venstre brystlomme står en fet S. Tydelig å lese for alle at denne badekåpen hører til på Sheraton hotell. Fristende å ta den med seg – eller rappe den – er det nok flere enn meg som har tenkt. Men ekstra vanskelig – rent

etisk – ettersom værelsespiken i så fall vil bli gjort ansvarlig for tyveriet. På en elegant, rund papplapp hengende på hengeren til badekåpen leser vi: *This bathrobe is the responsibility of the Room Attendant*. Det å skulle loppe henne for 45 britiske pund som er prisen på badekåpen – man kan nemlig kjøpe den om man så vil – vil folk vegre seg for. Det blir Robin Hood i revers; den rike røver den fattige. Om det derimot var slik at Sheraton Hotell led tapet av den forsvunne badekåpe, ville trolig terskelen for å rappe den oppleves som lavere. Stusser litt på dette. Har Sheraton lov til å holde værelsespiken ansvarlig for bortkomne badekåper? Tviler på det. I så fall er jo lappen en løgn. Men hensikten helliger middelet. Løgnen er der for å dempe fristelsen til tyveri. Og om det å stjele er mer alvorlig enn det å lyve har kanskje Sheraton sitt på det tørre likevel?

Men enda en tanke melder seg. Om jeg nå blar opp 500 kroner og kjøper badekåpen på lovlig vis og tar den med ned til hytta på Lille Arøy ved Langesund, hva vil da besøkende venner og kjente tenke når de ser den? Noe i retning av dette: *Vel Arne, synes du har gått litt over streken nå når du rapper med deg badekåpen fra Sheraton*. Er det det de vil tenke? Nei, ikke om de selv har vært gjester på Sheraton-hoteller med badekåper og gjort samme observasjon som meg. Da vet de nemlig at den flotte badekåpen med den litt prangende S-en over venstre brystlomme kan kjøpes. Det å ha en Sheraton-badekåpe i eget hjem trenger ikke å bety at hjemmet huser en tyv. Men dermed øker fristelsen – for noen – til å rappe kåpen. Man får i pose og sekk; en flott badekåpe rappes uten at man selv blir stemplet som tyv.

Basert på dette resonnementet burde ikke da Sheraton unnlate å tilby sine gjester å kjøpe badekåpen? Nei, jeg tror ikke det. Det at den *kan* kjøpes gjør det mer pinlig eller frekt å stjele den. Sett at jeg bare *MÅ* ha denne badekåpen. Har aldri noen gang sett eller kjent en tilsvarende flott en. Om jeg ulovlig tilraner meg den – når jeg på lovlig vis kan kjøpe den – gir en emmen følelse. Incentivet til å stjele synker, når det gis anledning til å kjøpe.

I økonomenes verden – og gjerne også i avansert vitenskapelige artikler – fremstilles ofte menneskene som om de stjeler badekåper fra Sheraton. Professor Bill Sharpe ved Stanford University, Nobelpristaker i økonomi på grunn av sine vektige bidrag til porteføljeteori (hvordan man bør plassere sin formue på ulike aksjer, obligasjoner, etc.) erkjenner at finans ... *has become too obsessed with mathematics*. Ønsket om elegante modeller og stilige ligninger har gjort at vi har tolerert ... *some really stupid assumptions about peoples' preferences*. Hva som nå trengs, sier professor Sharpe er en bedre forståelse av hvordan folk i virkeligheten oppfører seg. Etiske vurderinger, vil jeg da formode, kommer man ikke utenom. Kanskje finansfaget burde integreres med etikk ved handelshøyskoler jorda rundt? Kanskje alt jukset rundt Enron, Worldcom og andre børsnoterte storselskap da ville vært vanskeligere å få til?

Men tilbake til morgenbadet. Én viktig tanke eller assosiasjon fikk jeg. Hva er luksus? Et elegante treningsstudio, med tilhørende basseng og utendørs boblebad midt i Edinburgh? Eller en rolig morgentur i kajakk fra Lille Arøy til Langesund og tilbake, med etterfølgende frisk dukkert i salt sjø?